

Evaluatie regeling muziekonderwijs 2025

April 2025

Stephanie Verdoolaege, team Jeugd, cluster advies

Aanleiding

In de Cultuur- en erfgoednota Moerdijk 2024-2027 is opgenomen dat we de regeling individueel muziekonderwijs gaan evalueren in 2025. Hier zijn we in 2024 al mee gestart. Bij de evaluatie zijn de harmonie-, fanfare- en symfonieverenigingen, stichting Cultuur Moerdijk, meer Moerdijk en kennisinstellingen (Kunstloc Brabant en het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)) betrokken. Dit document is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1. De huidige regeling

Hoofdstuk 2. Evaluatie: Kaders en belang muziekonderwijs

Hoofdstuk 3. Evaluatie: Gebruik huidige regeling

Hoofdstuk 4. Ontwikkelingen in het culturele veld

1. De huidige regeling

1.1 Ontstaan huidige regeling

De regeling bestaat vanaf schooljaar 2013 / 2014 en is samen met de regeling cultuureducatie ontstaan uit een bezuinigingsopgave, waarbij muziekschool Amadeus is opgeheven. Kinderen in aanraking laten komen met muziek en cultuur bleef een doelstelling en hieruit zijn 2 regelingen voortgekomen:

1. Cultuureducatie (binnenschoolse kennismaking met muziek en cultuur)*
2. Muziekonderwijs (buitenschoolse kennismaking met muziek en cultuur)

Na 2 schooljaren is er in 2015 inhoudelijk geëvalueerd en zijn er een aantal aanpassingen gedaan aan de regeling muziekonderwijs. In 2017 is er een procedurele wijziging doorgevoerd, waardoor de huidige regeling geldt vanaf 1 januari 2018.

* De regeling Cultuureducatie is al geëvalueerd in 2024. Er zijn alleen technische wijzigingen doorgevoerd.

1.2 Hoe ziet de huidige regeling er uit?

De regeling muziekonderwijs ondersteunt ouders / verzorgers financieel in de bekostiging van de leskosten. Het gaat om muziekonderwijs buiten school en buiten verenigingsverband.

Met muziekonderwijs wordt het volgende bedoeld: “Instrumentaal of vocaal onderwijs gevolgd in de gemeente Moerdijk (voor zover daar binnen de gemeente onderwijsmogelijkheden voor zijn) of buiten de gemeente Moerdijk (voor zover daar binnen de gemeente Moerdijk geen onderwijsmogelijkheden zijn) bij een gediplomeerde muziekdocent”.

Met een gediplomeerde muziekdocent wordt bedoeld: “Een docent in het bezit van een vakdiploma conservatorium voor het instrument waar de subsidie voor wordt aangevraagd”.

Subsidiabele activiteiten

In de huidige regeling is geen doelstelling opgenomen. Er kan subsidie worden aangevraagd voor de volgende activiteiten:

1. Op grond van deze regeling kan subsidie worden verstrekt voor het volgen van **individueel** muziekonderwijs.
2. Per muzikleerling per cursusjaar kan een subsidie worden toegekend voor het volgen van muziekonderwijs voor ten hoogste **één instrument**.
3. Op basis van deze regeling komen de kosten van het muziekonderwijs dat wordt gegeven door een **onderwijsinstelling**, zijnde een basisschool, school voor voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs **niet** voor subsidie in aanmerking.

Hoogte subsidiebedrag

1. Een individuele subsidie muziekonderwijs is op grond van deze regeling nooit hoger dan € 200;
2. Een individuele subsidie muziekonderwijs is op grond van deze regeling nooit hoger dan 50 procent van de totale leskosten voor het betreffende cursusjaar met aftrek van niet subsidiabele kosten;
3. Het subsidiebedrag wordt berekend op basis van een kopie van de originele factuur voor het muziekonderwijs.

De volledige regeling is hier in te zien: [Uitvoeringsregeling jaarlijkse subsidie muziekonderwijs gemeente Moerdijk | Lokale wet- en regelgeving](#)

2. Kaders en belang muziekonderwijs

2.1 Kaders

Er zijn geen wettelijke kaders voor het ondersteunen van muziekonderwijs. Deze subsidieregeling is onderdeel van de Cultuur- en erfgoednota 2024-2027, Meerjarenbegroting ‘Programma 4 Ondersteuning voor mensen die het nodig hebben’ en de Scan Mens en Maatschappij, deel 3, Sociale participatie.

In de huidige regeling zijn wel financiële kaders opgenomen door middel van een maximumbedrag van € 200 per subsidieaanvraag. Er is geen subsidieplafond opgenomen in de begroting. Op basis van het aantal aanvragen van voorgaande jaren wordt er een bedrag opgenomen in de begroting (schatting). Dit heeft tot nu toe niet tot negatieve afwijkingen geleid.

2.2 Belang subsidie muziekonderwijs

Muziekonderwijs bevordert de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling

Het brein is nog tot en met ongeveer het 25e levensjaar in ontwikkeling. Muziekonderwijs is goed voor de ontwikkeling van het brein. In een artikel van LKCA¹ geeft onder andere Erik Scherder aan dat “langdurig muziekonderwijs een positieve invloed kan hebben op cognitieve vaardigheden zoals planning, zelfbeheersing en concentratievermogen.”² Onderzoeken uit het onderwijs geven aan dat het je geheugen- en leercapaciteit, taalvaardigheden en leerprestaties verhoogt³. Daarnaast heeft het sociaal-emotionele voordelen. Door middel van muziekonderwijs ontdek je wat je leuk vindt en waar je goed in bent. Je hebt les met alleen een docent of in een groepje van maximaal 4 kinderen. Het is een uitlaatklep voor expressie en het geeft je zelfvertrouwen. Een muziekinstrument leren bespelen is complex en stimuleert je doorzettingsvermogen.

De regeling draagt bij aan de toegankelijkheid van muziekles

Ten eerste zijn ouders / verzorgers vrij om te kiezen of ze lessen afnemen bij een gediplomeerde of niet gediplomeerde docent. Om aanspraak te maken op deze subsidie hebben wij als voorwaarde gesteld dat het moet gaan om een gediplomeerde docent, aangezien het gaat om een vorm van onderwijs en wij kwaliteit van belang vinden. Ten tweede is het niet makkelijk om een muziekinstrument te leren bespelen dus het afnemen van lessen zal gedurende een langere periode nodig zijn.

Deze beide argumenten zorgen voor een bepaald kostenplaatje (zie paragraaf 3.2). Om het volgen van muziekonderwijs toegankelijk te houden is deze regeling in het leven geroepen.

De regeling is van belang voor de continuïteit van de muziekverenigingen

Om lid te kunnen zijn van een muziekvereniging moet je de basis van het bespelen van een muziekinstrument onder de knie hebben. Je moet noten kunnen lezen en begrijpen hoe je je muziekinstrument moet bespelen. Het is daarom een vereiste om muziekles te volgen, naast het

¹ Landelijk Kenniscentrum voor Cultuureducatie en Amateurkunst

² Artikel: [Muziekonderwijs heeft een positieve invloed op cognitieve vaardigheden](#)

³ Artikel: [Effectief muziekonderwijs en de invloed op onderwijsprestaties bij leerlingen uit laagopgeleide gezinnen](#).

lidmaatschap bij een vereniging. Dit is anders dan bij bijvoorbeeld een voetbalvereniging (laag elftal) of toneelvereniging (kleine rol), waar je meteen kan instromen. De muziekverenigingen hebben daarnaast ook een maatschappelijke waarde: muziek brengt mensen bij elkaar. Je bent onderdeel van een verband en het draagt hiermee bij aan de sociale basis. Ten slotte hebben de muziekverenigingen ook een grote rol bij volksfeesten als Sinterklaas, Carnaval en andere festiviteiten. De bandjes zorgen voor een fijne sfeer en dragen dus bij aan de mentale gezondheid van de toeschouwers. Wanneer er geen of niet voldoende toestroom meer is van nieuwe leden zullen de muziekverenigingen op den duur ophouden te bestaan.

3. Evaluatie: Gebruik huidige regeling

3.1 Aantal aanvragen en inzicht in kosten voor gemeente

In de cultuur- en erfgoednota is opgenomen dat het aantal aanvragen stabiel is gebleven (laatste cijfers waren van schooljaar 2021-2022). Afgelopen jaren zien we echter een flinke daling. De harmonie-, fanfare- en symfonieverenigingen geven aan dat de COVID-19 periode hier een rol in heeft gespeeld. Daarnaast geven de verenigingen aan dat de muzieklessen steeds duurder worden en dat docenten en verenigingen bereid moeten zijn lesmethodes aan te passen om nog bij de belevingswereld van de jeugd aan te sluiten.

Tijdens de participatieavonden van de cultuur- en erfgoednota werd het behoud van de regeling individueel muziekonderwijs een aantal keer genoemd. Hierbij werd wel het signaal afgegeven dat een evaluatie wenselijk is.

In de onderstaande tabel is het aantal aanvragen per jaar weergegeven, aangevuld met de kosten voor de gemeente:

Schooljaar	Aantal aanvragen	Kosten gemeente per kalenderjaar**
2017-2018	208	
2018-2019	278*	€ 68.300 (2018)
2019-2020	225	€ 45.800 (2019)
2020-2021	184	€ 41.700 (2020)
2021-2022	159	€ 29.200 (2021)
2022-2023	148	€ 29.000 (2022)
2023-2024	85	€ 27.100 (2023)
2024-2025	Nog niet bekend	€ 25.400 (2024)

* In dit jaar is de regeling gepromoot in verband met een wijziging.

** De aanvragen lopen per schooljaar. De kosten voor de gemeente per kalenderjaar.

Wanneer we kijken naar de kosten voor het muziekonderwijs voor de gemeente laat bovenstaande tabel een daling zien van € 68.300 in 2018 naar € 25.400 in 2024. De verwachting was dat de kosten voor deze regeling, samen met de regeling cultuureducatie, in 2013 rond de

€ 100.000 zou liggen. Als we het kostenverloop van de twee regelingen samen weergeven, zien we het volgende:

	2018	2024	Conclusie
Regeling muziekonderwijs	€ 68.300	€ 25.400	Kosten afgenomen door daling aantal aanvragen + niet geïndexeerd.
Regeling cultuureducatie	€ 42.000	€ 63.400	Kosten toegenomen door jaarlijkse indexering.
Totaal	€ 110.300	€ 88.800	

3.2 Gemiddelde kosten ouders / verzorgenden

Een aanvraag van ouders / verzorgers gebeurt op basis van een factuur. Bij een analyse van deze facturen zien we dat de gemiddelde kosten voor ouders / verzorgers zijn gestegen van € 546 in 2017 naar € 600 in 2024. De hoogte van de subsidie is sinds 2013 niet gewijzigd en daardoor zien we dat de bijdrage van de gemeente percentueel afneemt. Onderstaande tabel geeft een overzicht vanaf 2017-2018:

<i>Schooljaar</i>	Gemiddelde kosten per schooljaar voor ouders/ verzorgenden	Percentage bijdrage gemeente
2017-2018	€ 546	37%
2018-2019	€ 526	38%
2019-2020	€ 546	37%
2020-2021	€ 555	36%
2021-2022	€ 556	36%
2022-2023	€ 579	35%
2023-2024	€ 600	33%

Samenvatting 3.1 en 3.2

Het aantal aanvragen daalt al een aantal jaren gestaag, maar in 2023-2024 is het aantal aanvragen bijna gehalveerd naar 85. In 2012 is door de raad de subsidie enerzijds op basis van 50% cofinanciering én een maximum van € 200 subsidie per muzikaleerling vastgesteld. Door het niet indexeren van de subsidie en het stijgen van de leskosten neemt de percentuele bijdrage van de gemeente af. In 2024 is de bijdrage van de gemeente 33%.

3.3 Jeugd Cultuur Fonds

Bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur kan er voor € 450 subsidie worden aangevraagd. Het aantal aanvragen bij het Jeugd Cultuur Fonds voor muziekonderwijs is laag: 4 aanvragen in het schooljaar 2023-2024.

In de huidige subsidieregeling van de gemeente Moerdijk is opgenomen dat de aanvraag geweigerd wordt indien de 'aanvrager een bijdrage ontvangt voor muziekonderwijs in het kader van bijzondere bijstand, het jeugdcultuurfonds of een andere bron zoals stichting leergeld.' Dit kan een reden zijn voor het lage aantal aanvragen bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

3.4 Ervaringen harmonie-, fanfare- en symfonieverenigingen

Er zijn verschillende gesprekken gevoerd met een afvaardiging van de harmonie-, fanfare- en symfonieverenigingen. Hieronder de belangrijkste uitkomsten op een rijtje:

Huidige subsidieregeling

- De verenigingen geven unaniem aan dat deze subsidie bijdraagt als stimulans voor ouders om hun kinderen te laten kennismaken met muziekonderwijs.
- Het maximale subsidiebedrag in de regeling is nog nooit verhoogd, maar de lessen zijn wel duurder geworden.
- Muziekdocenten zijn zelf voorzichtig met het indexeren van hun lesgeld, omdat ze geen leerlingen willen verliezen door te hoge kosten. Dit komt de waardering van de professie niet ten goede.
- De instap bij een muziekvereniging is hoger dan bij de meeste andere verenigingen. Individueel muziekonderwijs is nodig om goed mee te kunnen doen bij een vereniging.

Docenten

- De verenigingen hebben zorgen over het aantal muziekdocenten. Ze zien dat er steeds minder conservatorium geschoolde docenten zijn, terwijl dit wel een vereiste is van onze regeling.
- Daarnaast is het soms lastig voor muziekdocenten om een (betaalbare) ruimte te vinden.

Leerlingen

- In Moerdijk wisselt het ledenaantal per vereniging. Er zijn verenigingen waarbij het ledenaantal is gestegen, maar bij de meeste is het ledenaantal gedaald.
- De verenigingen zien dat leerlingen van nu op een andere manier les zouden moeten krijgen dan de vorige generatie. Leerlingen willen sneller resultaat zien en zijn minder veerkrachtig als het even niet lukt. Hier moeten de lessen en verenigingen zich op aanpassen en dat vraagt om nieuwe lesmethodes.
- Er zijn leerlingen die pas in de tweede helft van de middelbare school starten. Het zijn er niet veel, maar zij kunnen nu maar kort van de regeling gebruik maken. De wens is om de leeftijdsgrens te verhogen van 18 naar 21 jaar. Ook voor degene die al wel langer spelen kan dit een stimulans zijn te blijven spelen wanneer ze 18 worden.
- De verenigingen hebben over het algemeen nog een negatief imago en vinden het daardoor soms lastig om leden aan te trekken.
- Het moeten rijden naar een andere kern wordt soms als drempel ervaren.

3.5 Vergelijking

Het LKCA geeft aan dat de bijdrage van € 200 laag is in vergelijking met andere gemeenten en adviseren het bedrag te verhogen. Ter vergelijking:

- Oirschot: voor individuele activiteiten: maximaal 60% van de totale cursuskosten, met een maximum van € 600.
- Bladel: maximaal 50% van de leskosten, met een maximum van € 504.
- Hilvarenbeek: maximaal 50% van de leskosten, met een maximum van € 370 per schooljaar.
- Halderberge: maximaal 50% van de leskosten, met een maximum van € 300 per aanvraag.

LKCA licht toe waarom een hoger bedrag geadviseerd wordt: “Zelfstandige kunstprofessionals (docenten) dienen in hun honorering ook voorbereidingsuren op te nemen, maar vaak doen zij dat niet. Om niet ‘te duur’ te zijn berekenen zij vaak ook niet de kosten voor pensioen en arbeidsongeschiktheid. Een van de redenen dat er een gebrek aan buitenschoolse kunstdocenten aan het ontstaan is, is nu juist dat er grote ongelijkheid is ontstaan t.o.v. ‘echte’ banen op basis van een CAO etc. Voor jonge professionals geen aantrekkelijk perspectief.”

3.6 Communicatie

De regeling is weinig gepromoot. Alleen in 2017 is de regeling actief onder de aandacht gebracht vanuit de gemeente vanwege een technische aanpassing in de regeling.

4. Ontwikkelingen in het culturele veld

4.1 Fair pay: Fair practice code

Sinds 2017 is er een Fair practice code voor de cultuursector. Het is de gedragscode voor ondernemen en werken in de culturele en creatieve sector. Kunstloc adviseert ons deze code mee te nemen bij deze evaluatie en gaat met name in op het gedeelte Fair pay. Aangezien de leskosten al hoog zijn, ziet Kunstloc dat docenten minder vragen dan zij eigenlijk ‘waard’ zijn. Een gemiddelde docent kost namelijk € 60 - € 65 per uur, maar deze bedragen worden lang niet altijd gevraagd om de lessen nog enigszins betaalbaar te houden.

Ter illustratie:

Een les duurt gemiddeld 20 of 30 minuten. 20 minuten x € 60 per uur x 42 weken = € 840. Er zijn docenten in Moerdijk die rekenen met een soortgelijk uurtarief, maar het gemiddelde in Moerdijk ligt lager: € 600 (zie hoofdstuk 3.2). Landelijk gemiddelde ligt tussen € 600 en € 800 euro.

De Fair practice code is er om de volgende redenen:

- De culturele – en creatieve sector een onmisbare waarde in de Nederlandse samenleving vertegenwoordigt en een breed maatschappelijk belang dient.
- De culturele – en creatieve sector het visitekaartje is van Nederland en een belangrijke positieve bijdrage levert aan onze reputatie van innovatief, ondernemend en creatief land in het buitenland.
- De creativiteit en zeggingskracht van makers de kern vormen van de unieke waarde die deze sector voor de samenleving vertegenwoordigt.
- De culturele – en de creatieve sector gebaat is bij een grote verscheidenheid aan organisaties, ondernemingen en zelfstandige professionals, in uiteenlopende werkvelden.
- De culturele – en de creatieve sector gebaat is bij een grote verscheidenheid aan organisaties, ondernemingen en zelfstandige professionals, in uiteenlopende werkvelden.
- Eenieder die arbeid verricht, recht heeft op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld (Universele Rechten van de mens, Artikel 23.3).
- Het in het belang is van een toekomstgerichte, innovatieve culturele – en creatieve sector dat arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden worden versterkt.

Meer informatie over deze code is te vinden op: [De Code : Fair Practice Code | Gedragscode voor de culturele en creatieve sector](#)

4.2 Minder conservatorium docenten

De muziekverenigingen geven aan dat er steeds minder dirigenten en docenten te vinden zijn. Het aantal conservatorium geschoolde docenten met een educatieve component neemt inderdaad af, aldus Kunstloc Brabant. In de huidige subsidieregeling is nu opgenomen dat er een conservatoriumdiploma dient te worden overhandigd aan de gemeente. Aangezien het om een vorm van onderwijs gaat staat in onze gemeente kwaliteit voorop. Als gemeente heb je een 'toetsbare' vorm nodig, zoals een diploma.

Kunstloc Brabant adviseert ons om vast te houden aan kwaliteit. Er zijn nog een aantal andere HBO opleidingen die deze kwaliteit ook bieden. Voorwaarden die gesteld kunnen worden zijn:

- (1) Conservatorium of gelijkwaardige opleiding;
- (2) met HBO educatieve of pedagogische component (lesbevoegdheid).